

KÁNTÁS BALÁZS

TRENGANNU MALÁJ
ÁLLAM ÖNÁLLÓ
BÉLYEGKIADÁSAI
1910–1941

**Az elektronikus bélyegkatalógus
összeállítója:**

Dr. Kántás Balázs PhD

ISBN 978-615-7008-99-1

**Felelős kiadó:
Dr. Zsávolya Zoltán PhD**

**HUNGARICA ELECTRONICA
BUDAPEST, 2025**

VÁZLAT TRENGANNU MALÁJ ÁLLAM TÖRTÉNELMÉRŐL ÉS FILATÉLIÁJÁRÓL AZ 1800-AS ÉVEK ELEJÉTŐL A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ VÉGÉIG

Terengannu ma egyika Malajzia szövetségi államainak, és a Maláj-félsziget nyugati részén található. Területe mindössze 12 955 km², népessége körülbelül 1,2 millió fő. A 19. század közepén Trengannu vagy Terengganu maláj állam formálisan a Sziámi Királyság hűbérese volt, de belső ügyeiben széles körű önállóságot élvezett. Az állam vezetői ügyeltek arra, hogy fenntartsák

hűségüket Bangkok felé, nehogy a félszigeten egyre erősebben terjeszkedő britek közvetlen befolyást szerezzenek az űééa, feéett. A század végén, III. Zainal Abidin szultán uralkodása alatt Terengganu kulturális és politikai megújuláson ment keresztül. 1881-ben elfogadták az Undang-Undang Tubuh Terengganu nevű írott alkotmányt, amely a maláj világ egyik legkorábbi ilyen írásos jogi dokumentuma volt, és egyben a brit politikai beavatkozási kísérletek ellen is a mindenkori szultán önállóságát hangsúlyozta.

A 20. század elején a brit-sziámi érdekellentétek a Maláj-félsziget északi részén kiéleződtek. Az 1909-es bangkoki egyezmény értelmében Sziám végül

lemondott a Terengganu és több más kisebb környékbeli állam felett gyakorolt befolyásról a britek javára, így Terengganu is brit protektorátussá vált. Bár a szultán továbbra is az állam élén maradt, a gyakorlatban a brit rezidens tanácsadó, tulajdonképpen gyarmati kormányzó révén London kezében összpontosult a politikai döntéshozatal. Ez a befolyás a helyi lakosság körében egyre nagyobb elégedetlenséget szült. Az 1920-as évek végén Haji Abdul Rahman Limbong vallási vezető mozgalmat szervezett a helyi maláj lakosságot elnyomó brit föld- és adópolitika ellen, amely 1928-ban fegyveres felkelésbe torkollott. Bár a felkelést a britek leverték, a vezetőket pedig száműzték, az esemény a

maláj nacionalizmus egyik korai megnyilvánulásának számított, és előkészítette a néhány évtizeddel későbbi maláj függetlenséget.

A két világháború közötti évtizedekben Terengganu gazdaságát továbbra is a mezőgazdaság és a halászat határozta meg, miközben a brit közigazgatás lassan modernizálta a helyi infrastruktúrát és a közigazgatást. Az igazi gazdasági és társadalmi törést a második világháború hozta el, amikor 1941 decemberében a japán csapatok egész megszállták Malájföldet. A japán katonai igazgatás a maláj uralkodókat ugyan formálisan helyükön hagyta és nem fosztotta meg a hivataluktól, de a politikai és

gazdasági irányítást teljes egészében átvette. 1942-ben a japánok Terengganut több más állammal együtt ismét Sziámnak adták át, amely így a háború végéig formálisan ismét Bangkok fennhatósága alá került. Japán veresége után, 1945-ben Terengganu visszakerült a brit befolyás alá, ezzel megnyílt az út a későbbi Maláj Föderációhoz való csatlakozás felé, amely pedig a háború után a teljes maláj függetlenséget készítette elő. 1957-ben a kis maláj állam is a brit uralomtól független Maláj Államszövetség egyik tagállamává vált.

Terengganu posta- és bélyegkiadás-története szorosan összefonódik politikai státusának változásaival, így a 19. század

végétől kezdve jól nyomon követhető, miként vált a helyi uralkodói autonómia kifejezőjéből a gyarmati adminisztráció részeként működő postaszolgálat.

A 19. század végén, amikor Terengganu még a Sziámi Királyság hűbéres állama volt, a helyi hivatalos postai infrastruktúra gyakorlatilag nem létezett, és a kommunikáció a kereskedelmi hálózatokon, valamint a közeli brit gyarmati települések (különösen Szingapúr) postaszolgálatán keresztül zajlott. Önálló bélyegkiadásra ebben az időszakban még nem került sor a kis maláj állam részéről.

Az áttörést III. Zainal Abidin szultán uralkodása hozta meg, aki a 20. század elején törekedett az állami intézmények

modernizálására. 1910-ben bocsátották ki Terengganu első önálló postabélyegeit, amelyeken a szultán portréja szerepelt.

A bangkoki egyezményt követően, 1909-ben Terengganu ugyanis brit

protektorátus lett. Ez a bélyegkiadásban is változást hozott: 1910-től kezdve a brit fennhatóság alatt készült sorozatok jelentek meg, amelyekben a szultán arcképe mellett az angol POSTAGE AND REVENUE feliratok is megjelentek, kifejezve a kettős – uralkodói és gyarmati – legitimációt. Az 1920-as-1930-as években több, filatéliailag is értékes sorozat készült, gyakran a maláj ornamentikát és a helyi uralkodó portróját ötvözve a brit birodalmi bélyegkiadás megszokott tipográfiájával és grafikai dizájnival.

A Zainal Abidin szultánt ábrázoló bélyegek egy évtizedig használatban maradtak, illetve számos színváltozatban és névértékkel megjelentek az évek során.

1921-ben az új szultán, Szulejmán ibn Zainal Abidin portréjával új bélyegsorozat jelent meg.

A szultánt ábrázoló bélyegek igen sokáig használatban maradtak, 1937-ben viszont egy új terengganui bélyegsor került kiadásra, amely mindössze nonfiguratív kalligrafikus elemeket, illetve a bélyegek névértékét tartalmazta.

A második világháború alatt, 1942 és 1945 között, a japán megszállás idején a

postaszolgálatot a megszálló hatóságok vették át. Terengganu bélyegeit ekkor japán, illetve sziámi felülbélyegzésekkel látták el használták, ami a fennhatóság ismételt megváltozását tükrözte.

A háború végén, 1945-ben a brit közigazgatás helyreállítása után újra forgalomba kerültek a korábbi brit protektorátusi sorozatok, majd a következő években megindult az egységesítés, amely a Maláj Föderáció bélyegkiadásába való beolvadáshoz vezetett. Az önálló terengganui bélyegkiadás tulajdonképpen már 1941-ben megszűnt.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Nigel Barley, *White Rajah. A Biography of Sir James Brooke*, London, Brown Book Group, 2002.

Adrian Bethray, *From Pirates to Philately - The Adventures of Collecting Sarawak*.

https://www.google.com/search?q=Adrian+Bethray%2C+From+Pirates+to+Philately+-+The+Adventures+of+Collecting+Sarawak.&oeq=Adrian+Bethray%2C+From+Pirates+to+Philately+-+The+Adventures+of+Collecting+Sarawak.&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOdIBBzY2M2owajeoAgCwAgA&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Richard Cavendish, *Birth of Sir James Brooke*, History Today. April 2003, Vol. 53, Issue 4.

W.R. Forrester-Wood, *The Stamps and Postal History of Sarawak*, Brighton, The Sarawak Specialists' Society, 1957.

G. E. Hansford-L.A. Noble, *Sarawak and Her Stamp. An Analytical Survey of all Issues from 1869 to 1934*, Isle of Wight, The Times Press, 1935.

Virginia Matheson Hooker, *A Short History of Malaysia: Linking East and West*, London, Allen & Unwin, 2003.

R. H. D. Lockhart, A Study of the Stamps of Sarawak, London, Offices of Stamp Collecting journal, 1920.

James Mackay, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. Harsányi Luca-Ignác Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008.

Fred. J. Melville, *The Postage Stamps of Sarawak with a History of the Post Office from 1869-1906*, London, Nissen, 1907.

Anthony Millner, *The Invention of Politics in Colonial Malaya: Contesting Nationalism and the Expansion of the Public Sphere*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.

Bertram W.H. Poole, *Sarawak, A Complete History of its Postage Stamps*, London, D. Field, 1906.

Edward W. Proud, *The Postal History of British Borneo*, Proud-Bailey, East Sussex, 1987.

Edward W. Proud, *The Postal History of Malaya Vol. 1 Straits Settlements*, Proud-Bailey, East Sussex, 2000.

Edward W. Proud, *The Postal History of Malaya Vol. 2 Federated Malay States*, Proud-Bailey, East Sussex, 2000.

Edward W. Proud, *The Postal History of Malaya Vol. 2 Unfederated Malay States (Johore, Kedah, Kelantan, Perlis and Trengganu)*, Proud-Bailey, East Sussex, 2000.

Cassandra Pybus, *The White Rajahs of Sarawak: Dynastic Intrigue and the Forgotten Canadian Heir*, Vancouver, Douglas & McIntyre, 1996.

Robert Reece, *The Name of Brooke. The End of White Rajah Rule in Sarawak*, Sarawak Literary Society, 1993.

Robert Reece, *Masa Japun. Sarawak under the Japanese, 1941-1945*, Sarawak Literary Society, 1998.

Robert Reece, *The White Rajahs of Sarawak. A Borneo Dynasty*, London, Archipelago Press, 2004.

Mike Thomson, *The Stabbed Governor of Sarawak*.

<https://www.bbc.com/news/magazine-17299633>

Barbara Watson Andaya–Leonard Andaya, *A History of Malaysia*, Honolulu, University of Hawaii Press, 2001.

Neville Watterson, *Sarawak, the De La Rue Story*, London, Brock Publications, 2000.

James Brooke - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
https://en.wikipedia.org/wiki/James_Brooke

Charles Brooke - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Brooke,_Rajah_of_Sarawak

Anthony Brooke - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.

https://en.wikipedia.org/wiki/Anthony_Brooke

Terengganu - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.

<https://en.wikipedia.org/wiki/Terengganu>

Postage stamps and postal history of Malaysia
- angol nyelvű Wikipédia-szócikk.

https://en.wikipedia.org/wiki/Postage_stamps_and_postal_history_of_Malaysia

Stamp Issuing Entities Of The World.

<https://www.linns.com/insights/stamp-issuing-entities-of-the-world.html>

*Stanley Gibbons Commonwealth Stamp
Catalogue: Brunei, Malaysia & Singapore, 5th
Edition, London, Stanley Gibbons, 2018.*

**TRENGANNU
MALÁJ ÁLLAM
ÖNÁLLÓ
BÉLYEGKIADÁSAI
KRONOLÓGIAI
SORREND BEN
1910–1941**

1910
Michel MY-TR 1

1910
Michel MY-TR 3

1910
Michel MY-TR 4

1910
Michel MY-TR 7

1910
Michel MY-TR 9

1910
Michel MY-TR 10

1910
Michel MY-TR 12

1910
Michel MY-TR 15

1910
Michel MY-TR 16

1912
Michel MY-TR 18

1912
Michel MY-TR A18

1915
Michel MY-TR 2

1915
Michel MY-TR 5

1915
Michel MY-TR 8

1915
Michel MY-TR 11

1915
Michel MY-TR 13

1915
Michel MY-TR 14

1915
Michel MY-TR 17

1917

Michel MY-TR 19

1917
Michel MY-TR 20

1917
Michel MY-TR 21

1918
Michel MY-TR 22

1919
Michel MY-TR 6

1921
Michel MY-TR 24

1921
Michel MY-TR 27

1921
Michel MY-TR 28

1921
Michel MY-TR 32

1921
Michel MY-TR 34

1921
Michel MY-TR 35

1921
Michel MY-TR 36

1921
Michel MY-TR 38

1921
Michel MY-TR 39X

1921
Michel MY-TR 40X

1921
Michel MY-TR 41X

1921
Michel MY-TR 42

1921
Michel MY-TR 43

1921
Michel MY-TR 44

1922
Michel MY-TR 45

1922

Michel MY-TR A45

1922

Michel MY-TR B45

1922
Michel MY-TR C45

1922
Michel MY-TR D45

1922

Michel MY-TR E45

1922
Michel MY-TR F45

1922
Michel MY-TR G45

1922

Michel MY-TR H45

1922
Michel MY-TR 145

1922
Michel MY-TR K45

1924
Michel MY-TR 30

1926
Michel MY-TR 23

1926
Michel MY-TR 25

1926
Michel MY-TR 29

1926
Michel MY-TR 33

1926
Michel MY-TR 37

1926
Michel MY-TR 40Y

1929

Michel MY-TR 39Y

1937
Michel MY-TR P1

1937
Michel MY-TR P2

1937
Michel MY-TR P3

1937
Michel MY-TR P4

1938
Michel MY-TR 26

1938
Michel MY-TR 31

1938
Michel MY-TR 41Y

1939

Stanley Gibbons MY-TR 32a

1941
Michel MY-TR 46

1941
Michel MY-TR 47

Collectively known as BRITISH MALAYA

NEGERI SEMBILAN
PAHANG
PERAK
SELANGOR

JOHOR
KEDAH
KELANTAN
PERLIS
TERENGGANU

1824
Holland ceded
MALACCA to
British East India

1790
Kedah ceded
PENANG to
British East India

2 August 1824
SINGAPORE
became a
British Colony

1826
STRAITS SETTLEMENTS
established under the control
of the British East India Company

1895
Federated
Malay States

Unfederated
Malay States

1 April 1867
STRAITS SETTLEMENTS became a Crown Colony

30 October 1906
Labuan joined the STRAITS SETTLEMENTS

1 April 1946
Federated Malay States, Unfederated Malay States,
Malacca and Penang formed the MALAYAN UNION

31 January 1948
Reformed as the FEDERATION OF MALAYA
(The Malay States became
British Protectorates) (Malacca and Penang
remained British Colonies)

31 August 1957
The FEDERATION OF MALAYA
granted independence within the British Commonwealth

Collectively known as BRITISH BORNEO

1846
Brunei ceded
LABUAN to
Britain

1882
SABAH governed
by British North
Borneo Company

1841
Brunei ceded
SARAWAK to the White
Rajah Dynasty of Sarawak

1848
LABUAN
became a
Crown Colony

1888
Sabah became British
NORTH BORNEO
protectorate

1 January 1890
Labuan annexed to NORTH BORNEO

1 April 1946
Labuan annexed to Singapore, which be-
came the CROWN COLONY OF SINGAPORE

3 June 1959
SINGAPORE
granted
self-governance

August 1963
SINGAPORE
declared
independence

15 July 1946
Labuan annexed to North Borneo,
which became the CROWN COLONY
OF BRITISH NORTH BORNEO

31 August 1963
BRITISH NORTH BORNEO
granted self-governance

1 July 1946
The Rajah ceded
SARAWAK to the British Crown

22 July 1963
SARAWAK
granted
self-governance

16 September 1963
The Federation of Malaya, Singapore, British North Borneo
(as the State of Sabah) and Sarawak merge to form MALAYSIA

9 August 1965
SINGAPORE
expelled from
Malaysia

16 April 1984
LABUAN
Federal Territory
ceded from Sabah

